

BÁZEN BOŽÍ A „KONEC SVĚTA“

Lidé v dávných historických dobách se vyznačovali strachem. Strachem jiného charakteru než my dnes. Důvodů ke strachu měli skutečně velmi mnoho – jak reálných, tak fiktivních.

Předkolumbovské americké kultury se bály, že na ně „spadnou nebesa“. Aby se tak nestalo, usmířovali si bohy lidskými obětmi. Lidé v dávném starověku se báli zimy. Báli se, že ustupující slunce se již nevrátí a vše pohltí věčná mrazivá noc. Jako prevence vznikaly opět různé kultury a oslavy jara. Zcela opodstatněně se báli neúrody, nemocí, chudoby, živelných pohrom a především tehdy velmi rozšířených násilných činů - od loupežných přepadení a četných menších střetů a šarvátek až po vážné válečné střety. Ještě ve středověku byla všechna města, kláštery a šlechtická sídla (hrady) budována jako vojenské pevnosti.

Ještě více lidí ale znepokojovala „odvrácená strana“ našeho světa. Lidé neměli prakticky žádné hlubší znalosti přírodních zákonů. Mnoho přírodních, ale i společenských jevů si vysvětlovali zorným úhlem metafyziky a mystiky. Lidé se pověřivě báli nadpřirozených sil. Zcela specifický byl proto i strach z Boha a ze všech veličin s Bohem spojených jako např. *Boží soud*, *Boží vůle*, *Boží tresty* atd. Šlo nebo stále ještě jde navíc i o strach z neznáma, o strach posvátný o strach zcela bezmocný a svazující¹.

I nástup vědy a techniky v 19. století byl zcela pochopitelně tímto *strachem* doprovázen. Tušení ohromující síly vědy aplikované technikou vyvolával pocit, že jde o nástup temných sil, který vyvrcholí Božím soudem a koncem světa, jak je psáno i v Bibli.

Nicméně z poznatků přírodních věd a praxe dnes víme, že náš svět (hmota ve vesmíru) je se všemi svými zákonitostmi konstruován tak a především právě tak, aby tento vědeckotechnický rozvoj umožňoval.

Z Písem se zase dozvídáme, že člověk (lidstvo) byl vytvořen k Božímu obrazu a k Boží podobě – jako božský organismus. Sloučením informací z obou těchto zdrojů poznání lze logicky dospět k nedvojznačnému závěru, že právě vědeckotechnický rozvoj lze chápat jako nástroj k reálnému naplnění všech biblických zaslíbení.

Ačkoliv si tyto spojitosti lidé běžně neuvědomují, právě hlubší pochopení přírodních zákonů, technická zručnost a ruku v ruce s ní vzrůstající schopnosti a moc lidstva způsobily, že lidé se svého svazujícího strachu z transcendentna (a to především z Boha) postupně zbavili. Nejefektivněji to lze udělat tak, začneme-li se tvářit nebo i věřit tomu, že vůbec žádný Stvořitel neexistuje.

Koncem 19. století se lidstvu podařilo zbavit se svého strachu velice bizarní představou, že vznik celého báječného vesmíru včetně života žádného konstruktéra nepotřeboval, ale vzniknul explozí „ničeho“² a jeho následným nekontrolovaným a zcela nahodilým vývojem.

Jádro celého problému je psychologické. Spočívá v tom, že lidstvo se v určité fázi svého vývoje prostě potřebovalo zbavit své psychologické závislosti na Bohu a také to udělalo.

Je zde přímá analogie s dospívajícím lidským jedincem – ten je ve fázi, kterou trochu hanlivě nazýváme pubertou, programově disponován ke vzpouře vůči rodičům, pokud ti mu neumožní rostoucí míru (potřebu) svobody. Dospívající člověk se musí psychologicky osamostatnit, což pro něj samotného není vůbec snadné. V opačném případě má stav závislosti fatální dopady na jeho lidský a duchovní vývoj. Svoboda je prostě problematická záležitost a přechod k ní se neobejde bez bolesti.

CÍRKEV

¹ Nicméně jde o strach, který byl vzhledem k havarijnímu duchovnímu stavu lidstva ve své době velice užitečný.

² Což je v podstatě definicí singularity, jakožto bodu sice o nekonečně velké hustotě, ale vázané v nekonečně malém prostoru. Matematicky ovšem kterékoliv násobené nulou = 0. Můžeme se tedy jen dohadovat, zda-li to v případě nekonečna platí či nikoliv. Jde-li v této definici singularity o nic (0) nebo o něco – konkrétně zárodek veškeré hmoty a informace ve vesmíru. Jde už spíše o velmi husté „filozofické křoví“ které člověka zpravidla odradí, aby se jím vůbec začal prodírat.

Při vši úctě církve svým dogmatismem, nepochopením situace a neschopností držet krok s vývojem lidstva, vyprovokovaly celou křesťanskou civilizaci ke vzpouře proti Bohu a nechtěně ji tak pomohly k pádu do temnot ateismu a materialismu.

Nejenže nebyly schopny poskytnout lidstvu „světlo“³ v této kritické fázi dospívání, ale jako duchovní správce (vychovatel) zcela selhaly, když se mu snažily ve vývoji bránit.

Jde možná o tvrdý posudek, ale stav církve v tomto smyslu byl na přelomu 19. a 20. století již velmi nedostatečný. Církve se staly pouhými karikaturami této vznešené funkce.

Vyhlášení neomylnosti papeže Vatikánskými koncily (během 19. a 20. století) jako naprostý a trestuhodný výsměch zdravému rozumu toto hodnocení jen potvrzuje. Církev byla spravedlivě odsunuta do pomyslného skanzenu jako víceméně už jen folklórní záležitost.

Protestantské a především různé revidované církve na tom v současné době nejsou o mnoho lépe, někdy dokonce ještě hůře než církev katolická, která má díky své obdivuhodné tradici větší povědomí o určitých vývojových souvislostech a historických reáliích.

POJEM BÁZEŇ BOŽÍ

Lidstvo tedy pokročilo do fáze, kdy se postupně zbavuje svazujícího ale zároveň doposud ochranného strachu z transcendentna. Lidé se přestali bát Boha, psychologicky se zbavují své závislosti na Bohu. Hradba církevních zákazů a příkazů, chránící duchovní a potažmo i společenský statut padla. Vše je dovoleno. V souvislosti s tím se znovu objevuje velmi starý pojem Boží bázně. O co tu jde? Základní definice tohoto pojmu zní takto:

„Počátek moudrosti jest bázeň Hospodina; rozumu výborného nabývají všickni, kteříž činí ty věci; chvála jeho zůstává na věky“ (Ž 111:10, KB)

nebo jinde

„Bázeň Hospodinova jest v nenávisti míti zlé; ...“ (Př 8 : 13)

V moderních překladech, ale začal být text modifikován do této podoby:

„Bázeň před JHWH je počátek moudrosti. Všichni, kdo je činí, mají dobré pochopení. Jeho chvála zůstává navždy.“ (Žalm 111:10, PNS)

Tento pojem nebyl správně pochopen a proto je opět překládán tendenčně. Doslova jde nikoliv o bázeň před Bohem nebo respektive před JHWH, ale skutečně o Boží bázeň nebo o JHWH (Jehovou) bázeň. Staré překlady, např. Kralická Bible toto znění ještě podporují.

Pro zdánlivou teologickou bezobsažnost začala být bázeň Boží překládána jako bázeň před Bohem. Boží bázeň by totiž doslova znamenala, že je to bázeň která je vlastní Bohu, jakýsi druh strachu, který má sám Bůh. To je ovšem představa z tradičního teologického hlediska neúnosná.

Bázeň Boží je skutečně zvláštní druh strachu nebo respektu, který nejenže je Bohu vlastní, ale je to vlastnost, která je zcela nezbytná pro život a trvalý rozvoj kterékoliv svobodné inteligentní bytosti. Jde o zcela zásadní vlastnost, která byla i předmětem celé dosavadní výchovy lidstva. Všechny základní náboženské zákazy, příkazy a principy totiž nějakým způsobem směřují k podpoře a zachování společenských, biologických - nebo obecně - užitečných zákonitých procesů.

Jakkoliv se tedy lidstvo zbavilo bázně z Boha, musí se v zájmu svého přežití a rozvoje dál cvičit v pochopení a rozvíjení tzv. „bázně Boží“. Důvodem závažnosti této „bázně“ je to, že velmi mnoho přírodních a společenských procesů se vyznačuje vlastností dlouhého reakčního času. Co to znamená?

PROCESY S DLOUHÝM REAKČÍM ČASEM

Člověk jako bytost nadaná svobodnou vůlí cítí potřebu nebo až nutnost různými způsoby zasahovat do zmíněných přírodních nebo společenských procesů. Lze dokonce říci, že je zde právě proto, aby do těchto procesů zasahoval a modifikoval je podle potřeb svého růstu a vývoje. Oprávněně lze ovšem tyto zásahy provádět pouze v případě dostatečné znalosti jejich podstaty a dostatečného respektu (odpovědnosti) a pouze v souladu s tímto poznáním.

Prohřešky proti tomuto postupu se díky dlouhé reakční době neprojeví okamžitě, ale až s odstupem času a to někdy s odstupem značným. Tato přirozená vlastnost mnoha procesů má svůj důvod a tím je jistění stability těchto procesů, jistění stability našeho světa, našeho životního prostředí. Tento fakt vyžaduje zároveň nutnost důkladného studia a znalosti těchto procesů. Dodatečná náprava dlouhodobě narušených procesů tohoto druhu je totiž velmi problematická a za určitým limitem už zcela nemožná.

Bůh jako původce všech přírodních a společenských procesů si je pochopitelně těchto vlastností vesmíru velmi dobře vědom a proto nemůže jinak než je respektovat – triviálně řečeno mít strach z jejich nerespektování.

---

³ Duchovní orientaci a vedení

Jde dokonce tak daleko, že chce být všem svým věrným sám příkladem v bázni před nerespektováním zákonitých procesů. A to bude patrně i důvod, proč byl v Písmech zaveden pojem Boží bázeň.

Lidstvo se ve své „vzpourě“ proti Bohu zbavilo nejen bázni před Bohem, ale zbavilo se i bázně Boží – chová se krajně neopatrně a hlediska dlouhodobé perspektivy i krajně nezodpovědně. Tento stav byl ale předvídan. Jde o jednu z mnoha vývojových komplikací lidstva.

Vývoj lidstva se ubírá cestou pokusu a omylu – učením se z vlastních chyb, poznáním dobrého a zlého. Lidská společnost tedy vždy čeká lekce dopadu následků neznalosti nebo lhostejnosti k procesům - nebo nedovolených zásahů do procesů - s dlouhým reakčním časem. Nezbyvá nám než věřit Bohu, že lidstvo už je v současné době natolik vyspělé, že současnou aktuální krizi (lekcí) přežije.

Na rozdíl od podobných předešlých lekcí je míra historické zkušenosti, jeho znalostí, technických možností a především míra jeho svobody mnohem vyšší.

Lidstvo jako celek má řádově vyšší schopnosti, vyšší míru svobody a tím pádem i vyšší míru zodpovědnosti za své chování. Žije dokonce s vědomím - respektive počítá i s Boží neexistencí a žádná pomoc shůry není očekávána. Prostor pro tuto skutečně zásadní a přelomovou zkoušku nebo lekci dospělosti je skutečně velmi autentický – máme totiž důvody se domnívat, že jde o zkoušku kontrolovanou a podle biblických proroctví i zabezpečenou nebesy. Má jít o velice náročnou zkušenost, která posune lidstvo v duchovním ohledu o nezbytný velký krok kupředu.

KONEC SVĚTA NEBO-LI KONEC VĚKU

Lidstvo v současné vývojové etapě dospělo do stavu, kdy bude nevyhnutelně konfrontováno s následky hned s několika dlouhodobých procesů najednou. Jedním z nich je exponenciální nárůst lidské populace.

Z matematické charakteristiky této křivky je patrné, že k současnému stavu populační exploze by došlo bez ohledu na vědecko - technologický pokrok lidské civilizace.

Toto konstatování má podporu i ve faktu, že k největšímu nárůstu obyvatel dochází právě v nejzaostalejších zemích. Čili v zemích s nejnižší technickou a lékařskou úrovní a zároveň s nejvyšší

úmrtností.

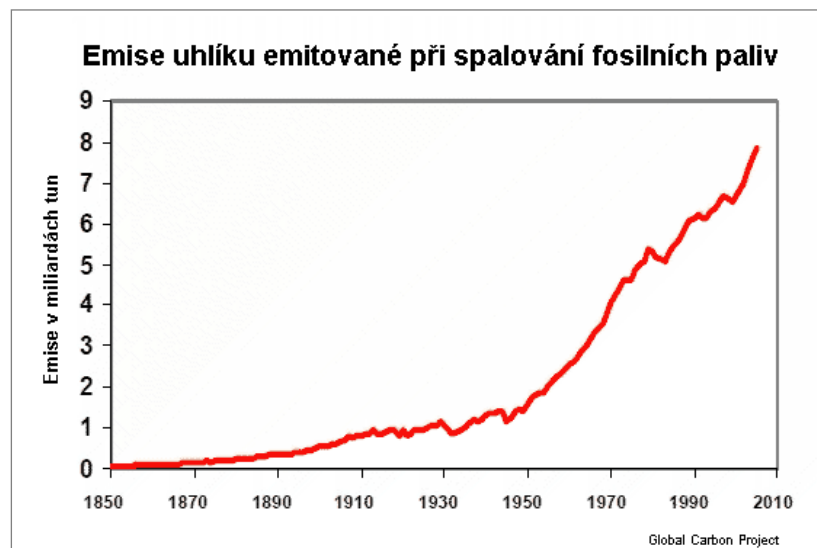
Ani zaostalost a vysoká úmrtnost nemůže populační explozi zabránit. Současné „přemnožení“ lidstva je prostě matematickou zákonitostí. Jde o typický přírodní proces s dlouhou reakční dobou, proces nastartovaný v momentu založení světa. Proces s jehož nekontrolovaným průběhem a vyvrcholením je lidstvo právě konfrontováno.

K tomuto stavu se přidávají další procesy jako je technologický, průmyslový a ekonomický rozvoj. Dále je to stále ještě velmi primitivní inflační ekonomický systém ovládaný finančními toky (kapitalismus, oligarchie),

založený na nutnosti stálého ekonomického růstu, jehož motorem je neustále vzrůstající spotřeba podněcovaná systematickým působením na nejnižší lidské pudů a sobectví.

Souběh všech těchto procesů – populační exploze zároveň s technologickým rozvojem a inflační ekonomikou bezohledně drtící duchovní hodnoty velmi pracně dosažené v průběhu celých věků - pravděpodobně nebude náhodný.

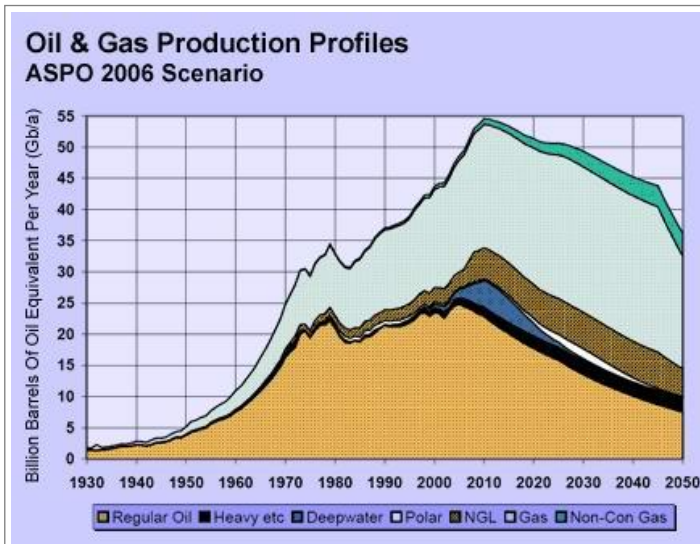
Tento souběh vyvolává velmi akutní krizový stav, tváří v tvář jemuž bude

lidstvo donuceno si uvědomit jak drahocennými hodnotami pohrdá, s jak titánskými silami disponuje a prozatím ještě s naivitou dítěte nakládá. Bude si muset uvědomit, že duchovní hodnoty, jež byly po celou historii všemi kulturami pěstovány, jsou naprostou nezbytností nejen pro jeho trvalý a udržitelný rozvoj, ale i pro jeho přežití. Právě tyto hodnoty představují tzv. „bázeň Boží“.

POUČITELNOST

Poučitelnost velkých společenských celků je poměrně problematická záležitost a probíhá bohužel zpravidla formou krizí nebo katastrof. Je to vidět velmi názorně z průběhu dějin 20. století. Ani hrůzy zcela nesmyslné 1. světové války nezabránily evropským národům zopakovat si toto inferno hned po dvaceti letech a to s ještě větší intenzitou.

Teprve po katastrofě 2. světové války si západní civilizace plně uvědomila jaké prostředky má v rukou a z naprosté nutnosti vytvořila nový mezinárodní pořádek, znemožňující válečný konflikt mezi zeměmi euroatlantické civilizace. Tento nový, bezpečnější řád byl paradoxně nastolen na základě ekonomického systému, který byl právě v předchozích odstavcích kritizován.

Lidstvo je ve nyní fázi dospívání, ve fázi hledání a přerodu. Jak lze odhadovat ze současného vývoje i z biblických prognóz, po překonání nadcházející globální krize, která lidstvo zákonitě a nevyhnutelně čeká, dojde k všeobecnému uvědomění mnoha duchovních spojitostí, k uvědomění vzájemné sounáležitosti, k navázání na duchovní tradice, k nastolení zcela nového světového řádu a nového ekonomického

systému, který bude muset být koncipován v souladu s tímto nově nabytým statutem.

Podrobné informace viz analýza stavu a prognóza vývoje lidské civilizace - knihy vydané za podpory Římského klubu: „Meze růstu“, „Překročení mezí“ a „Faktor 4“ (manželé Meadowsovi)